

نسبت دو سویه اخلاق و آموزش در پزشکی

احد فرامرز قراملکی*

سیده مریم حسینی**

اخلاق ارتباط دو سویه با آموزش دارد. اولاً آموزش نیازمند اخلاق است و یکی از رسالت‌های آن ترویج اخلاق است. اخلاق آموزش برحسب تصویری که از آموزش داریم تعریف می‌شود: اخلاق تدریس که آموزش را در یاددهی^۱ منحصر می‌کند اما اخلاق آموزش آن را به منزله فرایند تعاملی یاددهی و یادگیری^۲ طرح می‌کند. اخلاق آموزش در این تصور بر مسئولیت‌های اخلاقی عناصر دارای نقش در فرایند یاددهی و یادگیری در محیط سیصد و شصت درجه آموزش اعم از مسئولیت اخلاقی مؤسسه‌های آموزشی (مانند گروه، دانشکده و دانشگاه) و مسئولیت‌های اخلاقی اشخاص حقیقی مانند استادان و دانشجویان، تاکید می‌کند. رعایت اخلاق در آموزش حرفه پزشکی باعث افزایش اثربخشی و سهولت در فرایند یاددهی-یادگیری و نیز امنیت روانی در یادگیرندگان می‌شود. به دلیل پژوهش محور بودن نظام‌های آموزشی این مسئولیت‌ها شامل روابط حرفه‌ای بین استاد راهنما، مشاور و دانشجو نیز می‌شود. مسئولیت‌های اخلاقی در آموزش را می‌توان بر حسب رهیافت اخلاق حقوق محور^۳ براساس وظایف اخلاقی در قبال حقوق افراد تدوین کرد. پای‌بندی به اخلاق در امر مقدس آموزش حرفه پزشکی یک وظیفه اخلاقی است. ثانیاً، اخلاق در ترویج و تحقق یافتن در محیط حرفه‌ای محتاج آموزش مؤثر و نظام‌مند است. امروزه اخلاق آموزش در مفهوم تربیت منش اخلاقی^۴ در همه حرفه‌ها به‌ویژه حرفه پزشکی اهمیت یافته است. ترویج و تحقق اخلاق در محیط عینی حرفه پزشکی، چه در رهیافت سازمانی مانند اخلاق بیمارستان و مراکز درمان و چه در رهیافت فردی در مناسبات گروه درمان و بیمار محتاج اصول، مبانی، فرایندها و ففونی است که باید با رهیافت علمی به دست آیند. تولید و توسعه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش اخلاق پزشکی برای ترویج اخلاق در حرفه پزشکی ضروری است. در مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی دو مساله عمده وجود دارد: اثربخشی و کارایی. آموزش اخلاق در حرفه پزشکی شامل آموزش آشکار و رسمی برای دانشجویان پزشکی و آموزش‌های غیرمستقیم برای حرفه‌مندهای پزشکی می‌شود. مهم‌ترین مساله در آموزش اخلاق افزایش کارایی و اثربخشی آن در هر دو محیط یادشده است. اگر در آموزش اخلاق فرایندها، مبانی و فنون اثربخش و کارا باشد، بهره‌وری افزایش یافته و موجب توسعه و تعالی آموزش می‌شود، و اگر چنین

* استاد فلسفه دانشگاه تهران

** دانش‌آموخته کارشناسی ارشد رشته مدیریت آموزشی دانشگاه الزهرا (س)

- 1 . teaching
- 2 . learning-teaching process
- 3 . rights oriented ethics
- 4 . characteristics ethical

نباشد، ممکن است ترویج بد اخلاقی را در پی داشته باشد. در این مقاله اصول افزایش اثربخشی و کارایی را به تفصیل می آوریم.

کلمات کلیدی: آموزش، اخلاق، کارایی، اثربخشی